

Uniek.

06

STRATEGIE-
TRAJECT
AR NEXT LEVEL

08

VOORKOM
INSLEEP IN DE
PLUIMVEESTAL

22

FYSIUM
SUCCESVOL
OP PEER

32

DIERLIJK EIWIT
IN VARKENSVOER

AR realiseert

Jaargang 11 | Najaar 2022

Agenda

12 OKTOBER	VOEDERBIETENDEMO
Familie Zieverink, Gelselaar
20 OKTOBER	VOEDERBIETENDEMO
Familie Van Esch, Helvoirt
25 T/M 27
OKTOBER	RUNDVEE & MECHANISATIE
VAKDAGEN
Evenementenhal Hardenberg
26 OKTOBER	WEBINAR FRUITTEELT
THEMA TEELT
Online
3 NOVEMBER	JONGVEEOPFOKAVOND
Mts. Steenbeek, Lunteren
8 NOVEMBER	JONGVEEOPFOKAVOND
Vof Grandia Hoeve, Geldermalsen
9 NOVEMBER	JONGVEEOPFOKAVOND
Mts W.A.J.M. en E.A.M. Hendriksen -
Gasseling, Wehl
23 NOVEMBER	WEBINAR FRUITTEELT
THEMA TEELT
Online
29 NOVEMBER
T/M 1 DECEMBER	RUNDVEE & MECHANISATIE
VAKDAGEN
Evenementenhal Gorinchem
30 NOVEMBER	WEBINAR FRUITTEELT
THEMA VEILIGHEID & TECHNIK
Online
13 DECEMBER	ONDERNEMERSDAG VARKENS
Papendal, Arnhem

JONGVEEOPFOKAVONDEN

Een optimale opfok is de basis voor goede melkkoeien. Tijdens de jongveeopfokavonden komt de jongveeopfok van 0 tot 2 jaar aan de orde. Ook vindt er een rondleiding plaats over het melkveebedrijf waar de bijeenkomst wordt gehouden. Het programma duurt van 19.30 tot ongeveer 22.00 uur. Kijk op argroep.nl/opfokavonden voor meer informatie en aanmelden.

KENNISBIJENKOMSTEN.NL

Heeft u nog een punt nodig voor de verlenging van uw Bewijs van Vakbekwaamheid? Op Kennisbijeenkomsten.nl vindt u een overzicht van alle verlengingsbijeenkomsten. Sommige worden online gehouden en sommige op locatie. De komende periode staan er bijeenkomsten gepland voor de fruitteelt.

Kijk op www.argroep.nl voor meer informatie en eventuele wijzigingen.

Uniek is een uitgave van AR

Editie: Najaar 2022

Redactie: afdeling communicatie & PR

Redactieadres: Postbus 610,
6700 AP Wageningen, T 0317-499599,
redactie@argroep.nl

©Copyright. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder schriftelijke toestemming van AR.

05

VACATURE
BESTUURSLID AR

28

VLEESVEEHOUDER
KRANEBURG

14

BRENG UW
RUWVOERPOSITIE
IN BEELD

25

STUREN OP LAND-
BOUWSUBSIDIE

20

UITSLAGEN
TARWEDEMO
OPHEMERT

30

STIKSTOF-
VERLAGENDE
VOERMAATREGELEN

AGENDA	2
VOORWOORD	4
COÖPERATIE	5
PLUIMVEE	8
RUNDVEE	11
10 JAAR AR	12
MEDEWERKER	18
PLANT	20
BEDRIJFSONTWIKKELING	23
COLUMN	27
VARKENS	30
FAMILIE	35

Perspectief

Voorwoord

Van zorgen over sterk gestegen kosten en dierziekten tot onzekerheid over de toekomst: het zijn roerige tijden in de agrarische sector. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit slaagde er niet in perspectief te bieden aan de sector en trok zijn conclusie.

Agrarische ondernemers zijn het gewend om vooruit te kijken. Je werkt in het heden om met de gewassen en het vee van nu tot de beste prestaties te komen. Maar in het achterhoofd speelt ook steeds de toekomst. Wat voor ontwikkelingen spelen er in de omgeving en in de sector? Hoe kunnen we vandaag zorgen dat we klaar zijn voor morgen? Weinig sectoren dragen dat zo sterk met zich mee als de agrarische sector.

Dit komt waarschijnlijk ook doordat agrarische bedrijven veelal familiebedrijven zijn, die vaak al generaties bestaan en ook de ambitie hebben om het aan de volgende generatie door te geven. Om deze toekomst te kunnen bereiken moet je vandaag presteren, maar ook vertrouwen hebben in de toekomst. Dat vertrouwen zorgt ervoor dat je bereid bent om te investeren. Bovendien geeft het werkvreugde omdat je weet dat je het 'ergens voor doet'. Dat is perspectief: uitzicht op toekomstmogelijkheden.

Voor AR is dat niet anders. AR is het gemeenschappelijke bedrijf van onze leden en daarvoor geldt

hetzelfde als voor die individuele bedrijven: we moeten nu goede prestaties leveren, maar daarbij moeten we steeds met een schuin oog naar de toekomst kijken en ervoor zorgen dat er ook voor de toekomst een waardevolle onderneming staat.

Tegen deze achtergrond is AR dit jaar gestart met een visie-en-strategietraject. We proberen zicht te krijgen op relevante toekomstige ontwikkelingen, zodat we daarop kunnen anticiperen. Onderdeel van dit traject was een ledenenquête in juni waarin we de leden gevraagd hebben welke ontwikkelingen zij zien en wat hun zorgen zijn. Maar ook wat ze hierin van AR verwachten. Ruim 400 leden hebben deze enquête ingevuld. Dit geeft ons een breed beeld van de standpunten van onze leden. Dank daarvoor. In deze Uniek laten we u de resultaten hiervan zien.

Eén opvallend punt uit de enquête wil ik nog vermelden. De leden beschrijven ons met de kernwoorden die we zelf ook nastreven: betrokken, eerlijk, gedreven en samen. Schouder

aan schouder werken we met u aan de toekomst. Dat geeft ook voor de medewerkers energie om zich iedere dag weer vol in te zetten.

Zoals ik al schreef is het heden ook belangrijk voor een mooie toekomst. AR presteert erg goed in deze lastige markt. In alle sectoren hebben we een positieve klantenbalans. We hebben in het eerste half jaar van 2022 10% omzetstijging van mengvoer gerealiseerd en ook bij de plantaardige activiteiten realiseerden we een stevige groei. Als coöperatie laten we onze leden en afnemers profiteren van deze ontwikkelingen door een extra korting te geven op het voer, de meststoffen en de afgenomen gewasbeschermingsmiddelen.

We realiseren ons dat we hiermee veel onzekerheden niet kunnen wegnemen, maar hopelijk dragen we wel bij aan perspectief op uw bedrijf.

Arjen van Nuland
Algemeen directeur

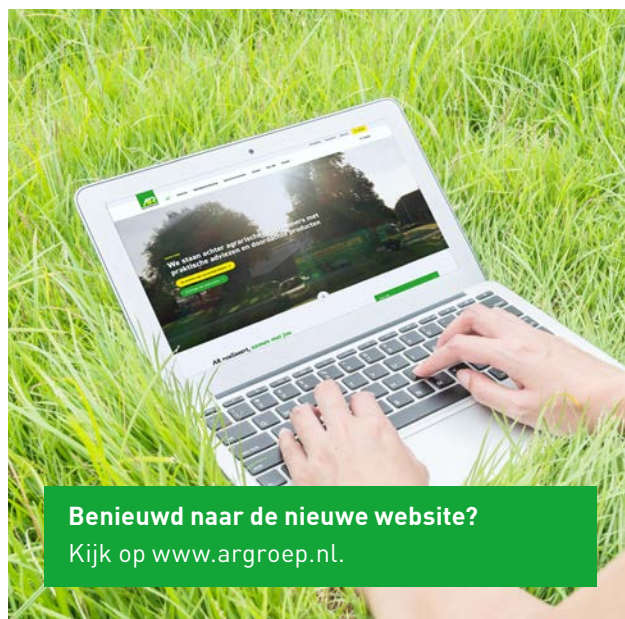
NIEUWE WEBSITE AR

Heeft u al een kijkje genomen op de nieuwe website van AR? Sinds eind juni is deze live. In de maanden ervoor is er hard gewerkt om de website te bouwen en te vullen.

De site is in een fris nieuw jasje gestoken waarbij deze ook beter op de mobiele telefoon te bekijken is. Contact opnemen met buitendienstmedewerkers is nog eenvoudiger doordat u een terugbelverzoek kunt achterlaten.

Actueel en informatief

Op de nieuwe site delen we kennis, leest u ervaringen van collega-ondernemers en vindt u een overzicht van onze producten en diensten. Uiteraard vertellen we op de site ook wie we zijn en delen we ons laatste nieuws, bijeenkomsten en vacatures.

Vacature bestuurslid coöperatie AR

In april 2023 is bestuurslid Alex Reinders, melkveehouder in Zelhem, na een zittingstermijn van ruim 10 jaar, aftredend en niet herkiesbaar. Het bestuur van AR is op zoek naar een opvolger.

Bent u een ondernemend AR-lid, actief in de melkveehouderij, bij voorkeur woonachtig in het district Achterhoek-Liemers en gemotiveerd om een bestuursfunctie te bekleden? Neem dan contact op met voorzitter Menso Tijssen, 0317-499551. Ook kunt u een e-mail sturen naar secretariaat@argroep.nl. Op www.argroep.nl/bestuursvacature vindt u meer informatie.

VOORSTELLEN SPECIALIST PAARDEN HANNEKE BERKHOUT

Sinds september versterkt Hanneke Berkhout het team van Voermeesters als specialist paardenhouderij. Hanneke is 27 jaar en woont in Renkum. Ze heeft in Wageningen Dierwetenschappen gestudeerd en is afgestudeerd in de richting Animal Breeding and Genetics & Animal Nutrition and Metabolism. Voordat ze bij Voermeesters aan de slag ging heeft ze gewerkt als analist fokwaardeschatting bij CRV. Paarden zijn een grote passie voor Hanneke: "Als klein meisje begon ik met paardrijden op een manege waarna ik met een verzorgpony doorstroomde naar de ponyclub. Op mijn 18^e heb ik mijn eerste eigen paard gekocht. Ondertussen is het een beetje een uit de hand gelopen hobby geworden en staat de stal aardig vol!" Ze gaat vol enthousiasme aan de slag bij Voermeesters. "Vooral het vele klantcontact spreekt me aan", vertelt Hanneke. "Hierbij vind ik het belangrijk om echt mee te denken met de ondernemers en eerlijke adviezen te geven."

AR NEXT LEVEL

AR werkt dit jaar aan het visie-en-strategietraject 'AR next level'. Voor AR is dit een belangrijk traject waarin de koers voor de komende periode uitgezet wordt. In deze turbulente tijden is het belangrijk de focus helder te hebben. Bij dit traject wordt AR begeleid door Fresh Forward, een adviesbureau gespecialiseerd in visie en strategie.

Afgelopen maanden hebben we input opgehaald bij onze leden, ketenpartners en bij de medewerkers.

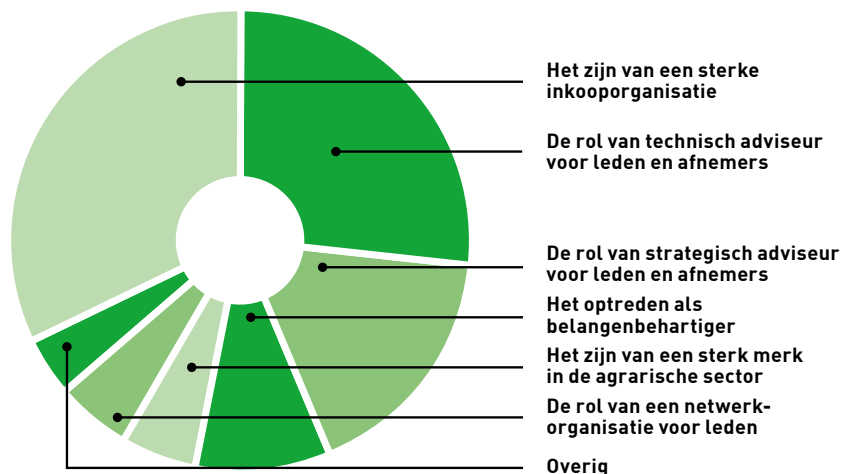
Inbreng leden

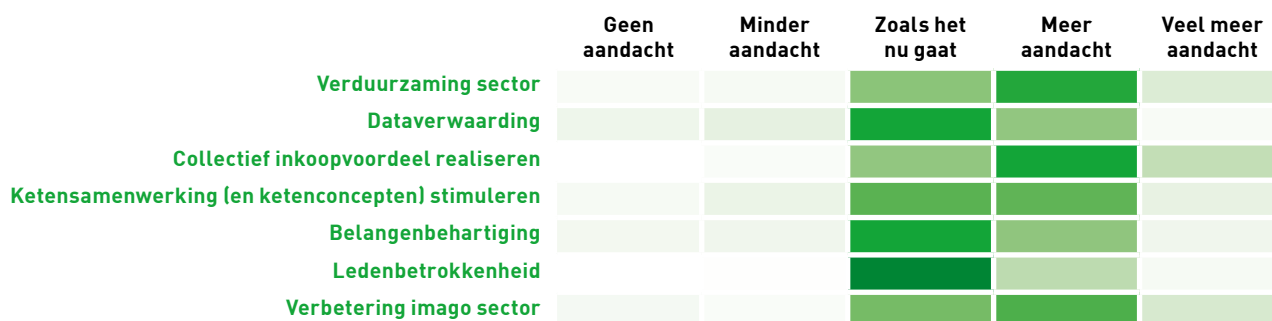
De leden konden een vragenlijst invullen. Zo'n 400 van de 2.000 leden hebben de vragenlijst ingevuld. Dat is een erg mooie respons en geeft een goede dwarsdoorsnede van ons ledenbestand op het gebied van sector, geografische ligging, leeftijd etc. Naast deze leden zijn ook het bestuur, de districtsraad en jonge leden bevraagd. Alles bij elkaar opgeteld heeft zo'n 25% van de leden zijn bijdrage geleverd aan het traject. De vragen die de leden kregen gingen zowel over hun eigen bedrijf als over AR. Dit leverde veel waardevolle informatie op.

Grafiek 1: Wat zijn op dit moment de belangrijkste uitdagingen op uw bedrijf?

Grafiek 2: Welke rol kan AR hierin het beste vervullen?

Grafiek 3: Hoeveel aandacht moet AR volgens u de komende 10 jaar besteden aan de volgende onderwerpen?

Toelichting: hoe donkerder het vakje, hoe vaker dit als antwoord is gegeven.

- Als belangrijkste uitdagingen noemen de leden de verdien capaciteit van hun bedrijf (zowel het verdienmodel als de kosten), het toekomstbestendig maken van hun bedrijf (zowel strategisch als operationeel) en het behoud van het werkplezier.
- De rol van AR is volgens de respondenten tweeledig: voor de korte termijn zorgen voor de beste producten tegen optimale voorwaarden waarbij AR voordeel kan bieden door schaalgrootte en expertise. De technische en strategische adviesrol van AR is hierbij van groot belang. Voor de lange termijn zien de leden een rol voor AR in het innoveren en investeren zodat er ook voor de toekomst een sterke en waardevolle coöperatie staat.
- Uit de antwoorden bleek verder dat de focus zowel op het heden als op de toekomst ligt. De nadruk zou daarbij meer op de lange termijn dan op de korte termijn mogen liggen. Dat is hoopvol, omdat dat betekent dat ook de leden vooruitkijken en dat zij AR ruimte geven om vooruit te kijken.
- Verder geven de leden aan dat AR voor de toekomst veel aandacht moet hebben voor innovatie, verduurzaming, het realiseren van collectief inkoopvoordeel en het solide houden van de organisatie.
- AR wordt op een schaal van 1 tot 5 beoordeeld met 3,98. Hierbij geven de leden aan dat ze AR zien als een betrouwbare en solide partner. Dit is een uitkomst waar we erg blij mee zijn, want dat is precies wat AR wil zijn.

Grafiek 4: Hoe beoordeelt u het algehele presteren van AgruniekRijnvallei?

Interviews jonge leden

Binnen AR is een 'mindsetteam' samengesteld, bestaande uit medewerkers van diverse afdelingen. De mindsetteamleden hebben in de afgelopen periode zestien agrarische jongeren geïnterviewd. Dit om een gevoel te krijgen wat er bij hen leeft, wat hun ideeën en behoeften zijn en welke rol AR volgens hen speelt en kan spelen. Stuk voor stuk waren het open en eerlijke gesprekken waarbij de jongeren soms anders naar ontwikkelingen kijken dan hun ouders.

Input medewerkers

Ook de medewerkers hebben hun input kunnen geven. Hiertoe zijn twee inputsessies gehouden. Samen met de input van de managers en het mindsetteam betekent dit dat 25% van de medewerkers heeft bijgedragen.

Vervolg

De komende tijd zal de conceptstrategie afgerond worden en wordt deze besproken met alle inputgevers. We houden u op de hoogte.

Voorkom insleep in de pluimveestal

De dreiging van dierziektes zoals AI blijft hoog. Het is daarom belangrijk om de kans op insleep op uw bedrijf zo klein mogelijk te maken. We geven u hiervoor graag een aantal tips en aandachtspunten.

Volgens wetenschappers vindt de verspreiding van dierziektes voornamelijk plaats via insleep van stof, mest (van bijvoorbeeld wilde vogels) en ongedierte. Dit zijn dan ook de factoren die extra aandacht vragen.

Erf als risicogebied

Geïnfecteerde wilde vogels of plaagdieren kunnen uw erf besmetten. Zorg er daarom voor dat u de stal of voorruimte niet met het schoeisel betreedt waarmee buiten gelopen wordt. Bij het betreden van de stal moet het schoeisel ontsmet worden. De ontsmettingsbak moet hierbij zo worden afgesloten dat het geen 'besmettingsbak' wordt.

Voorruimte en inpaklokaal

De voorruimte en het inpaklokaal vormen ook een risicogebied. Gebruik hiervoor speciaal schoeisel dat qua kleur of type afwijkt van het schoeisel dat in de stal gebruikt wordt. De stal wordt gezien als schoon gebied. Gebruik per stal laarzen waarmee alleen die stal wordt betreden. Het is ook raadzaam om per stal andere kleding te gebruiken. Verder is het belangrijk om voor het stalbezoek de handen te wassen of te ontsmetten. Bij het mest-afdraaien is het raadzaam om buiten de stal ander schoeisel te dragen. Dit geldt ook voor de uitloop.

Ongedierte wil naar binnen

Om te overleven én voor de voortplanting zijn plaagdieren altijd op zoek naar schuilplaatsen en voedsel. Richting het najaar neemt daarom de druk van plaagdieren op pluimveebedrijven toe. Gewassen zoals graan en mais zijn geoogst, de sloten zijn geschouwd, de temperatuur neemt af en er valt meer regen waardoor er minder droge schuilplaatsen zijn. Stallen zijn dan aantrekkelijke plekken voor plaagdieren. Het is verstandig om richting het najaar de plaagdierdruk te bepalen. Dit kan door inspectie en door te bepalen hoeveel lokvoer uit lokdozen wordt opgenomen. Wordt er veel lokvoer gevreten, dan is de druk hoog. Is de opname laag, dan is de druk lager.

Houd plaagdieren buiten de stal

U houdt plaagdieren het beste buiten uw bedrijf door ervoor te zorgen dat er geen droge schuilplaats is en er geen voedsel gevonden kan worden. Een plaagdier gaat dan op zoek naar een andere schuilplaats buiten uw bedrijf.

Om plaagdieren buiten de deur te houden kunt u de volgende maatregelen treffen:

- Zorg ervoor dat er geen struiken dicht bij de stal staan.
- Haal begroeiing binnen een meter om de stal weg. Dit geldt ook voor de uitloop. Zorg dat deze bij de stal kort gemaaid is.
- Stapel geen materialen tegen de stal (haardhout, stenen).
- Sluit deuren, uitloopschuiven en ramen goed af.
- Sluit de opening bij de mest-afvoerband af.
- Ruim gemorst voer onder de silo op.

Daarnaast vormen wilde vogels een groot risico. Zorg ervoor dat ook vogels de stal niet in kunnen.

TIP: kijk 's nachts eens wat er gebeurt rondom de stal. Kijk bijvoorbeeld met een zaklamp in de sloot. Dit kan helpen de juiste maatregelen te treffen.

Regenwater als risico

Voorkom dat regenwater via het dak de stal in kan stromen of dat pluimvee dit kan opdrinken. Regenwater kan via het dak uitwerpselen van besmette vogels meenemen. Zorg dus dat de goten schoon zijn zodat het water goed afgevoerd wordt. Let er verder op dat het overstek zo is gemaakt dat het water van het dak niet de stal of wintergarten in kan stromen. Bij veel neerslag is het belangrijk dat het water van de dakafvoer niet via de putjes in de stal of wintergarten komt. Voorkom dat er plassen in de uitloop ontstaan, zodat kippen hier niet uit gaan drinken.

Meer maatregelen

Samen doen we er alles aan om insleep van dierziektes te voorkomen. Scan de QR-code voor nog meer specifieke maatregelen, onder andere opgesteld door de GD.

OPEN DAG VERBOUWING PLUIMVEESTALLEN

Op vrijdag 29 juli hield de familie De Bresser uit Best een open dag in verband met de verbouwing van twee stallen voor 41.000 biologische opfokhennen. De stallen voldoen aan de nieuwste biologische regelgeving.

De open dag was goed bezocht. De bezoekers konden een kijkje nemen bij alle noviteiten.

Familie De Bresser, veel succes en werkplezier gewenst met de biologische opfokhennen.

MEER GEWICHT IN DE SCHAAL

Het realiseren van de gewenste eigewichten is een van de grootste uitdagingen in de pluimveehouderij. Met het voer kan hier goed op gestuurd worden. In dit artikel vertellen we u hier graag meer over.

Bij het realiseren van de gewenste eigewichten gaat het om het juiste samenspel tussen de darmgezondheid en de levergezondheid. De darmen moeten de aangeboden grondstoffen omzetten in opneembare nutriënten in het bloed. Daarna moeten deze nutriënten door een goede werking van de lever worden omgezet in bouwstenen voor het ei. Dit kunnen we realiseren door goed verteerbare grondstoffen aan te bieden die veel lipogene stoffen bevatten in de juiste hoeveelheden.

Goed verteerbare grondstoffen

Een van de principes van Zuiver Voer is het toepassen van zuivere grondstoffen die goed verteerbaar zijn. Dit in combinatie met voldoende vezels en de juiste structuur van het voer resulteert in een goede darmgezondheid. Dit zorgt ervoor dat de kip de aangeboden grondstoffen optimaal kan verteren.

Goede energiebron

Energiebronnen voor de kip zijn er in de vorm van lipogene stoffen (vet) en glucogene stoffen (zetmeel). Deze stoffen worden in de lever omgezet naar bouwstenen voor het ei. Het omzetten van lipogene stoffen gaat makkelijker dan het omzetten van glucogene stoffen. Wanneer er te veel glucogene stoffen worden aangeboden, kan dat de levergezondheid verstoren. Door veel lipogene stoffen aan te bieden blijft de lever optimaal functioneren. In combinatie met het toevoegen van specifieke grondstoffen die de lever ondersteunen wordt een optimale levergezondheid gerealiseerd.

Voldoende bouwstenen

Voor een sterkere stijging van het eigewicht is het noodzakelijk om niet alleen specifieke aminozuren, maar ruim voldoende van alle aminozuren aan te bieden en ook het ruweiwit-gehalte te verhogen. Naast voldoende eiwit is voldoende linolzuur belangrijk voor het eigewicht.

Voeropname stimuleren

De opname van voldoende bouwstenen door de kip begint bij een goede voeropname. Onze Start 30-voeders zijn hier speciaal voor samengesteld. De jonge hennen nemen deze voeders graag op, waardoor ze snel op een goede voeropname zitten. Met onze selectie van goed verteerbare bouwstenen realiseren uw hennen al gauw een goed eigewicht dat voldoende doorgroeit naar het gewenste eigewicht.

Informeer bij uw pluimveespecialist naar onze aanpak om uw gewenste eigewicht te realiseren!

Andere factoren van invloed op het eigewicht

Naast het voer zijn er andere factoren van invloed op het eigewicht. Denk hierbij aan raskeuze. Zo is er van veel rassen een classic-variant die zwaardere eigewichten kan realiseren en een lite-variant die meer gefokt is voor het leggen van veel eieren. Ook het gewicht van de geleverde opfokhennen is van belang voor de ontwikkeling van het eigewicht: zwaardere hennen produceren een zwaarder ei (het lichaamsgewicht op 12 weken zegt hier al veel over). Ten slotte is het moment van in productie komen van belang: vroeg in productie komen geeft meer ronde en lichtere eieren dan wanneer de hennen een week later in productie komen.

Geslaagde open dag melkveebedrijf Jochemsen

Op vrijdag 1 juli hield de familie Jochemsen uit Bennekom een open dag om de realisatie van een nieuwe stal te vieren.

Tussen de bestaande stallen voor jongvee en melkvee heeft de familie een nieuwe stal gerealiseerd. Hierdoor is één grote stal ontstaan. De ruimte is op-nieuw ingedeeld en ingericht. Het gedeelte dat nieuw gebouwd is, is twee meter hoger dan de bestaande stallen. Dit maakte het mogelijk om in het midden van de stal extra lucht- en lichtinlaten te realiseren. Op de open dag kwamen veel mensen een kijkje nemen in de stal.

We wensen de familie Jochemsen veel succes en werkplezier in de nieuwe stal.

100.000 kg melk

- **Schotterkamp Anja 26**, Mts. A.W. Datema en K.R. van der Velde, Niekerk
- **Malchen 108**, Melkveebedrijf Krol Vof, Boekel
- **De Pol Inka 29**, Vof Van Ginkel, Scherpenzeel
- **Gretha 226**, Mts. Van den Hengel, Achterveld
- **Sph Yuna**, Melkveebedrijf Krol Vof, Boekel
- **Jeltje 378**, Mts. P.K. Hoogervorst en A. Roesink, Randwijk
- **Van de Ambtse De Rita 1**, D. en E. van Zetten, Kesteren
- **Horst Clara 148**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Michelle**, Kaasboerderij Schellach, Middelburg
- **Emma 142**, J.M.B. van Adrichem, Melissant
- **Gerrie 133**, J.M.A. Blok-Verbeek, Nieuworp
- **Torenzicht Allright 1**, C. Francke, Grijskerke
- **Marijke 69**, Vof Van Korven, Almkerk
- **Johanna 14**, L.P.J. en A.L. van der Sanden, Moergestel
- **Horst Maistein 180**, Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Bemba 748**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Schotterkamp Bambi**, Mts. A.W. Datema en K.R. van der Velde, Niekerk
- **Arja 135**, J.M.A. Blok-Verbeek, Nieuworp
- **Meerlandt Janneke 97**, J. en H. en T. Teunissen, Biddinghuizen
- **Melkbron 510**, C.J. Verweij, Nederhorst den Berg
- **Marian 15**, Van den Eijnden vof, Biddinghuizen
- **Liza 880**, Van den Eijnden vof, Biddinghuizen
- **Siena 66**, Mts A.J. van Dee en B.M. van Dee-Voorluis, IJendoorn
- **Riena 1474**, P.H. de Wit, Werkhoven
- **Kolthorner Danice Rae Red**, P.N. en A.C. Grin vof, Biddinghuizen
- **Flora 193**, Waterlinie Melkvee vof, Culemborg
- **Jytte 11**, Mts. Arends-Gaikhorst, Vierakker
- **Gerda 372**, Hooijman C.V., Azewijn
- **Meerlandt Jans 103**, J. en H. en T. Teunissen, Biddinghuizen
- **Massia 0624**, Mts. Van der Gugten, Hoevelaken
- **NL 263496120**, F.A. van Maaren-de Fockert, Herwijnen

10.000 kg vet en eiwit

- **Benarda 246**, Mts. Averdijk-Verhoef, Wieringerwerf
- **Nw Trijntje 226**, Melkveebedrijf Zeinstra C.V., Lelystad
- **Bernarda 246**, Mts. Averdijk-Verhoef, Wieringerwerf
- **Nw Trijntje 217**, Melkveebedrijf Zeinstra C.V., Lelystad
- **Astrid 33**, Melkveebedrijf Zeinstra C.V., Lelystad

DE MIJLPALEN VAN PIJLER 3: OP- EN OVERSLAG

Dit jaar bestaat AR tien jaar! Een mooie mijlpaal en een goed moment om even terug te kijken naar de afgelopen tien jaar. AR bestaat uit vier pijlers: voer, plant, op- en overslag en winkels. In ieder nummer komt een pijler aan bod. Dit keer zoomen we in op de pijler op- en overslag.

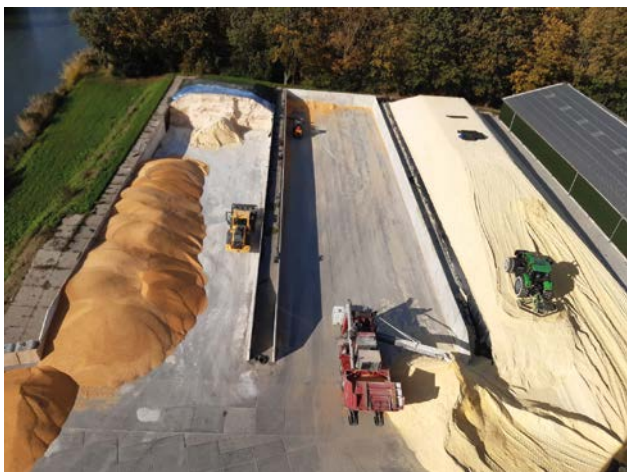
Onmisbare schakel in de grondstofketen

Arnold Oostebink, algemeen manager van op- en overslag-bedrijf Rijnzate: "Onze mensen werken met gezond boeren-verstand. Een schip moet vlot leeg en een vrachtwagen moet vlot geladen worden; dan zijn schipper en chauffeur tevreden. Nuchter en hard doorwerken vertaalt zich altijd in een efficiënt proces en als de voordelen daarvan niet bij Rijnzate maar bij onze klanten terechtkomen, dan komen die klanten weer bij ons terug. En worden we er uiteindelijk allemaal beter van. Een constante - in de afgelopen tien jaar, maar volgens mij ook in de aankomende tien jaar - is dat er een belangrijke functie is voor binnenlandse opslag als voorraadbuffer tussen de aanvoerpiek van een zeeschip en het verbruik door de mengvoerfabrieken. Grondstoffen voor de fabrieken van AR vormen een steeds groter deel van het volume dat Rijnzate op- en overslaat. Dat onderstreept het belang van Rijnzate binnen AR. In Doetinchem is het aantal productie-activiteiten gestaag gegroeid en dit groeit nog steeds. Ook zijn in Doetinchem de installaties gemoderniseerd en is de staat van onderhoud nu op een hoger niveau dan tien jaar geleden."

Gescheiden opslag van grondstoffen

In de afgelopen tien jaar is de gescheiden opslag van grondstoffen steeds belangrijker geworden. Dit komt onder andere doordat er steeds vaker voor vraaggestuurde ketens wordt geproduceerd die specifieke eisen aan de grondstoffen stellen, denk hierbij aan VLOG en biologisch. Ook worden de verschillende partijen gescheiden opgeslagen om 'besmetting' te voorkomen. Rijnzate heeft voldoende opslagruimte om aan deze vraag te voldoen.

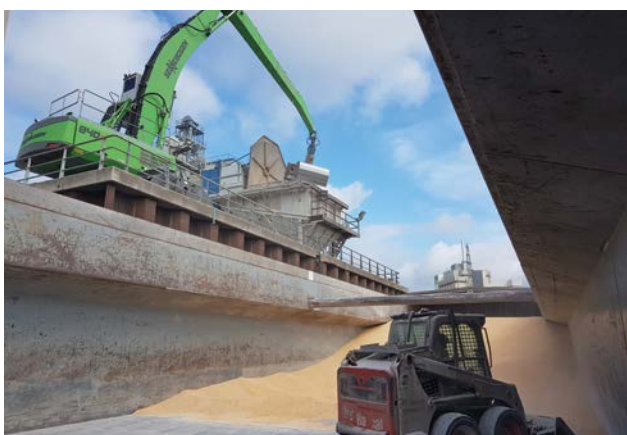

Productie-activiteiten

Naast het op- en overslaan van grondstoffen heeft Rijnzate haar eigen productie-activiteiten in Doetinchem. In eerste instantie ging dat vooral om het ontsluiten van granen en het produceren van brijvoer en CCM. De laatste jaren is dat uitgebreid met de productie van Sodagrain en Maxammon grain (aanvullingen op ruwvoer). Om aan de groeiende vraag te kunnen blijven voldoen is er de afgelopen jaren geïnvesteerd in het productieproces.

Vervanging silo's

Een grote operatie was de vervanging van de grondstoffensilo's aan de Grebbedijk in Wageningen. In 2020 zijn veertien silo's van ruim 21 meter hoog met een diameter van 5 meter vervangen.

Nieuwe elektrische loskraan

In 2020 is in Wageningen de oude diesellokraan vervangen door een nieuwe elektrische loskraan. De oude loskraan had er veel draaiuren op zitten en was technisch aan vervanging toe. De vervanging scheelt een paar honderd liter diesel per dag. De nieuwe loskraan heeft bovendien minder onderhoud nodig.

Graaninname

In samenwerking met AR Plant en AR Voer neemt Rijnzate iedere zomer granen in van telers uit de regio. Deze granen worden verwerkt in het voer, mits ze voldoen aan de kwaliteitseisen van AR. De weersomstandigheden waren dit jaar gunstig voor de graantelers wat resulteerde in hoge opbrengsten per hectare. Hierdoor heeft Rijnzate dit jaar meer graan binnen kunnen halen dan in de voorgaande jaren.

BRENG UW RUWVOERPOSITIE NU IN BEELD

Door de droogte van de afgelopen zomer is de ruwvoerpositie op veel bedrijven krap. Wanneer u op tijd bijstuurt komt u niet voor dure verrassingen te staan.

In drie stappen kunt u bepalen of u over voldoende voer beschikt. Bij de berekeningen wordt uitgegaan van kilogram droge stof (kg ds). Een correctie voor droge of natte kuilen is dan niet nodig.

STAP 1: Bepaal het beschikbare voer

Meet iedere gras- en maiskuil op en bepaal zo per kuil het aantal kuubs (lengte x breedte x hoogte). Een vuistregel is dat er 240 kg ds per kuub aanwezig is. Zo weet u per kuil hoeveel kg droge stof er aanwezig is. Deze informatie kunt u meestal ook vinden op de kuiluitslag.

STAP 2: Bepaal het benodigde voer

Voor melk- en droge koeien kunt u rekenen met een behoefte van 15 kg ds per dag uit ruwvoer. Jongvee jonger dan een jaar vreet 5 kg ds per dag en jongvee ouder dan een jaar vreet 8 kg ds per dag. Met deze informatie kunt u berekenen hoeveel voer in totaal nodig is.

STAP 3: Verdeling beschikbaar voer over de tijd

Reken eerst uit hoeveel kg ds mais per koe per dag beschikbaar is. Daarna weet u hoeveel kg ds uit gras-kuil aangevuld moet worden. Dan kiest u welke kuilen in welke volgorde worden gevoerd. U kunt dan per kuil uitrekenen wanneer hij op is en of u uiteindelijk voer genoeg heeft.

Tabel: Voorbeeldberekening verdeling ruwvoer.

	Kg ds	Van	Tot	Dagen	Koeien	Kg ds/koe/dag
Maiskuil	200.000	10-09-22	15-10-23	400	100	5
Graskuil 1	153.000	01-09-22	01-02-23	153	100	10
Graskuil 2	59.000	01-02-23	01-04-23	59	100	10

MOGELIJKHEDEN VOER AANKOPEN

Als de conclusie is dat er een tekort aan voer is, moet er extra aangekocht worden. Hiervoor bestaan verschillende mogelijkheden:

Ruwvoer:

- Snijmais rekent naar voederwaardeprijzen nog best goed. Let wel op de kwaliteit van de mais en geef veel aandacht aan het inkuilen om broei te voorkomen.
- Een paar kg gedroogde luzerne bijvoeren bespaart ruwvoer en is gezond. Het bevat ook eiwit en rekent daarom goed.
- Stro is het goedkoopste voer en kan bij alle diergroepen ingezet worden. Spaans stro is kort gehakseld en daarom gewenst in gemengde rantsoenen.

Bijproducten:

- Per kg droge stof is perspulp het meest aantrekkelijk. Het is smakelijk en stimuleert de penswerking.
- Sodagrain is zeer interessant als er extra zetmeel nodig is. Het is een van de goedkoopste zetmeelbronnen en geeft extra buffering in het rantsoen. Dit vertaalt zich naar meer liters melk en een hoger eiwitgehalte.

- Maxammon grain bevat eiwit en veel zetmeel. Daarnaast heeft het een bufferende werking in het rantsoen. Dit product kan ook in de bulksilo geleverd worden.

Enkelvoudige voeders:

- Op basis van de behoefte in het rantsoen kan ook met enkelvoudige voeders gewerkt worden. Vooral geplette gerst past erg goed bij de kuilen van dit jaar. De prijs is relatief gunstig en extra zetmeel is vaak gewenst.

Krachtvoer:

- Jongvee en droogstaande koeien kunnen gevoerd worden met stro en brok. Zeker als dit langer wordt toegepast kan hiermee fors op het ruwvoer bespaard worden.
- Bij de melkkoeien kan het interessant zijn om iets harder te voeren. De melkprijs is goed en extra krachtvoer levert extra melk op. Zo kunnen de koeien meehelpen om de extra voerkosten te drukken.

Ruwvoer en bijproducten zijn te bestellen via AR Coproducten, telefoonnummer 0316-293966. Overleg met uw specialist wat de beste strategie is. 'De beste raad is voorraad' is een gezegde dat goed bij deze tijd past; laat u niet verrassen door een voertekort.

Tekst: Richard ter Beek

Tabel: Indicatieprijzen en berekening naar eiwit en zetmeel.

	Prijs per ton	Prijs per % ds	Prijs RE	Prijs zetmeel
LUZERNE	275,00	3,06	1,73	
Snijmais	90,00	2,50	3,47	0,69
Aardappelpersvezels	55,00	3,33	4,57	1,42
Bierbostel	85,80	3,90	1,63	19,50
Corngold	136,50	3,25	2,24	1,00
Perspulp	71,50	2,75	3,13	
SODAGRAIN	354,00	4,71	3,83	0,70
MAXAMMON GRAIN	386,00	4,71	2,54	0,81
Tarwegries	254,00	2,89	1,59	1,46
Palmpitschilfers	249,00	2,83	1,66	35,37
Sojahullen	335,00	3,81	3,15	7,46
Duitse pulp	367,00	4,17	4,34	69,51
GELETTE GERST	331,00	3,76	3,30	0,63

TERUGBLIK ZOMERAVOND-KENNISBIJEENKOMSTEN RUNDVEEHOUDERIJ

Begin juli vonden onze Zomeravond-kennisbijeenkomsten plaats met als thema 'Grip op voersaldo'. Tijdens deze kennisbijeenkomsten kwamen theorie en praktijk samen en werd er een rondleiding gegeven over het melkveebedrijf waar de bijeenkomst plaatsvond.

Specialisten van AR gingen tijdens deze avonden uitgebreid in op het voersaldo van de koeien. Het voersaldo wordt berekend aan de hand van melkopbrengsten en voerkosten (ruwvoer, bijproducten en krachtvoer).

Efficiëntie voorop

Melkveehouders bevinden zich momenteel in een bijzondere situatie met schaarste op de grondstoffenmarkt, een hoge melkprijs, hoge krachtvoerkosten, hoge teeltkosten en een zoektocht naar een zo efficiënt mogelijke productie. Dit is een unieke situatie waardoor een referentie ontbreekt. Waar het ruwvoer in het verleden 12 tot 15 cent per kilogram droge stof kostte, zijn de kosten opgelopen naar 22 cent. Met name de efficiëntie is daarom een belangrijke factor om een hoog voersaldo te realiseren. Het voeren van een uitgebalanceerd rantsoen draagt hieraan bij.

De manier van mengen is hierbij een belangrijk aandachtspunt en heeft veel invloed op de kwaliteit van het rantsoen.

Aandacht voor koegezondheid

Ook de koegezondheid is een belangrijk aandachtspunt voor een goed voersaldo. Denk hierbij aan pensgezondheid, de beschikbaarheid van nutriënten, een goede droogstand, vruchtbaarheid, klauwgezondheid/koecomfort en een goede jongveeopfok. Een goed management van deze factoren resulteert in een efficiënte bedrijfsvoering en een beter voersaldo.

Topcon over precisievoeren

Gast spreker Bert Coppelmans (Topcon) gaf aan dat het voeren van melkvee geen nattevingerwerk is en dat er met precies voeren veel te winnen is. Exact weten wat, hoeveel en wanneer je de melkkoeien voert draagt bij aan

een zo laag mogelijke kostprijs, een goede diergezondheid en een optimaal rendement. Houd je de kosten onder controle, dan levert dat - zowel voor grote als voor kleine melkveebedrijven - onder de streep het meeste op. In het ideale scenario krijgen melkkoeien iedere dag hetzelfde gevoerd op hetzelfde tijdstip. Regelmaat is goed voor de diergezondheid, het geeft rust en het komt de productiviteit ten goede. De producten van Topcon helpen bij het nauwkeurig voeren van de koeien. Topcon biedt de klanten van AR een korting van 10% op het totale hardware-pakket. Dit is te koppelen met ieder werkend weegsysteem op de mengwagen of voeddoseerwagen. Met accuraat voeren weet je precies wat de productie van een liter melk kost.

Mobiele NIR

Gerrit Heusinkveld was namens LBdata aanwezig om meer te vertellen over de mogelijkheden van een mobiele NIR-sensor. Binnen AR is een project gestart om meer praktijkervaring op te doen met de mobiele NIR en de gemeten resultaten in het rantsoen te analyseren. In samenwerking met LBdata worden vers gras en ingekuuld gras geanalyseerd met een mobiele NIR. De mobiele NIR is een apparaat ter grootte van een rolmaat. Het NIR-systeem werkt met een Near Infrared Sensor, oftewel nabij-infraroodsensor.

Tekst: Evert Jan Molenaar

Door middel van een applicatie op de mobiele telefoon worden de metingen opgeslagen en wordt een gemiddelde berekend. Bij ingekuild gras is het mogelijk om droge stof, ruw as, VCOS, ruw eiwit totaal en de NDF te bepalen. Bij vers gras is het mogelijk om droge stof, ruw eiwit totaal en het suikergehalte te meten. Het gemiddelde kan gebruikt worden om bij te sturen in het rantsoen.

Fluctuaties

In de praktijk zien we dat met name het eiwitgehalte in vers gras en kuilgras zowel over- als onderschat wordt. We zien ook grote fluctuaties tussen de verschillende meetmomenten. Deze fluctuaties zijn van invloed op het gevoerde rantsoen. Door deze fluctuaties goed in beeld te hebben, kan er actiever worden bijgestuurd in het rantsoen en kan de rantsoenefficiëntie worden verbeterd.

Het waren goed bezochte bijeenkomsten waarbij de deelnemers naar huis gingen met een bak aan informatie over het bijsturen van het voersaldo.

VOORSTELLEN SPECIALIST GEITEN FLEUR KROONE

Sinds juni werkt Fleur Kroone bij AR als specialist geitenhouderij. Fleur is 26 jaar en komt uit Velp. Ze heeft Applied Animal Science bij Van Hall Larenstein in Velp gestudeerd. Voordat ze bij AR terecht kwam heeft ze gewerkt als specialist diergezondheid geitenhouderij bij AHV International. Tijdens haar onderzoeksstage in 2019 bij de afdeling nutritie van AR had Fleur al kennisgemaakt met de organisatie: "Dat was een leuk en leerzaam half jaar, waarin ik de sfeer binnen AR goed heb kunnen ervaren. Toen we afgelopen voorjaar in gesprek raakten over de functie specialist geitenhouderij, was dat voor mij een hele mooie kans die ik graag aan wilde pakken!" Vooral het contact met geitenhouders spreekt Fleur aan: "Samen met de geiten-

houder ga ik voor het beste resultaat en zoeken we naar oplossingen. Ik hoop hierin een waardevolle sparringpartner te zijn. Het belang van de geiten en de geitenhouder staat hierbij altijd voorop: gezonde dieren met een optimale productie en saldo."

Veel belangstelling open dag bedrijfsverplaatsing

Op zaterdag 25 juni hield de familie Verweij uit Nederhorst den Berg een open dag in verband met een bedrijfsverplaatsing naar een nieuw modern melkveebedrijf 800 meter verderop. Onder het genot van een hapje en drankje werden de bezoekers geïnformeerd over het nieuwe bedrijf.

Op deze nieuwe locatie beschikt familie Verweij over een stal 4+1 voor 140 melk-koeien en jongvee vanaf 10 maanden. Daarnaast is er een aparte jongveestall die verdeeld is in twee groepen: 0-4 maanden (mechanisch geventileerd en geïsoleerd) en 4-10 maanden.

We wensen de familie Verweij veel succes en werkplezier op deze mooie moderne locatie.

**“ALS ER 100%
VERTROUWEN
IS, KAN IK ME
VOOR 200%
GEVEN.”**

Fruitteeltadviseur Ad van Krieken

Ad van Krieken is de vierde telg uit een fruittelersgezin met tien kinderen. De liefde voor de fruitteelt zat er van jongs af aan in. Omdat zijn ouderlijk bedrijf destijds geen ruimte bood om toe te treden ging hij bij andere fruittelers aan de slag. Het gehobbel op de kleine fruitteelttractoren deed zijn rug echter geen goed en maakte dat hij noodgedwongen moest stoppen.

Ad werkte een aantal jaren bij andere bedrijven, tot hij op de Fruitteeltbeurs in Houten met AgruniekRijnvallei in gesprek kwam. Er was een vacature voor fruitteeltadviseur en anderen vonden hem geschikt. “Ik had er nooit over nagedacht om adviseur te worden”, vertelt Ad. Hoe langer hij erover nadacht, hoe leuker het hem leek. En zo trad hij in dienst. “Tot op de dag van vandaag heb ik er geen spijt van”, vertelt hij.

Gemiddelde werkdag

Ad: “Vanaf 8 uur ’s ochtends werk ik ongeveer een uur op kantoor in Waardenburg en stap dan in de auto om telers te bezoeken. Ik heb geen vaste agenda, regelmatig ga ik zonder afspraak langs. Ik vind het belangrijk dat ik flexibel ben en direct kan komen als een teler me nodig heeft.” Ads werkgebied is hoofdzakelijk regio Utrecht, waar hij samenwerkt met de familie Van Doorn van depot Houten voor maximale service naar de klanten.

Toegevoegde waarde

Ads werk bestaat vooral uit het onderhouden van relaties en het helpen voorkomen en bestrijden van ziekten en plagen. "Ik bezoek klanten zo'n zes tot acht keer per jaar." Hij probeert samen met de teler zoveel mogelijk vooraf te kijken hoe ze een uitbraak kunnen voorkomen. "Het mooiste is als je het voor bent en het eerder ziet dan de teler. Dan voeg je echt iets toe." De samenwerking met telers is heel verschillend. "Ik vind het prettig als een teler mij bij de hele bedrijfsvoering betreft. Dan kan ik het beste adviseren."

Fruittelersbloed

Als adviseur stroomt het fruitteeltbloed nog steeds door zijn aderen. "Ze zeggen wel eens dat ik te veel op de stoel van de fruitteler zit. Daar ben ik trots op, want ik werk voor hen en kom voor de fruittelers op." Naast zijn werk als fruitteeltadviseur behartigt hij op diverse andere manieren de belangen van telers, zoals in de gemeenteraad en door betrokken te zijn bij de beperking van waterwinning in De Betuwe en zonnepanelen op agrarisch grondgebied.

200% inzet

Lastig vindt Ad het soms als telers meerdere adviseurs uitnodigen. "Ik begrijp het wel, ik deed het vroeger als teler ook. Nu ik in de schoenen van adviseur sta, doet het soms toch pijn. Als er 100% vertrouwen is, kan ik mezelf voor 200% geven." Het fruitteeltseizoen loopt tot nu toe goed volgens Ad.* De natte start zorgde voor wat extra plaagdruk maar dat is veelal goed onder controle. Het belooft een goede oogst te worden. "Vooral Conference wordt weer een topoogst." Al is de situatie op bedrijven met weinig water wel nijpend.

Zonnige blik

Ad is iemand die de toekomst van nature zonnig inzielt. "Alhoewel we wel in een zorgelijke tijd zitten met de stikstofproblemen en de beperkingen in gewasbescherming. We kunnen hierdoor minder kwaliteit en kwantiteit produceren dan voorheen. Ik denk dat er daardoor meer mensen gaan stoppen en dat raakt de Europese voedselproductie, want deze bedrijven kun je niet zomaar vervangen. De situatie raakt uit evenwicht." Toch blijft hij hoopvol gestemd. "De fruitteelt zal er altijd blijven." En zo lang Ad als adviseur kan blijven werken, hangt hij naar eigen zeggen 'elke dag de slingers op'.

*Het interview vond plaats in augustus jl.

Uitslagen tarwedemo Ophemert

Het demoveld lag dit jaar in Ophemert bij de familie Noordam. Met gemiddeld ruim 11,5 ton tarwe per hectare mogen we zeer tevreden zijn over de opbrengst van het demoveld.

Door het langdurig droge weer waren de vochtpercentages tijdens de oogst goed onder controle. De hectolitergewichten van de verschillende rassen gaven ook mooie uitslagen. Kort samengevat: door het droge weer op de juiste momenten is er op het tarwedemoveld kwalitatief goede tarwe met hoge opbrengsten geoogst.

Rassen demoveld

In de tabel ziet u de resultaten van de rassen die zich op ons demoveld bevonden. Dit jaar hebben we de rassen Allison, WPB Calgary, Cubitus, KWS Extase en Talent (zie dikgedrukt) in ons voorkeurspakket opgenomen. Deze hebben het heel goed gedaan. Als voorkeursras voor gerst hebben we dit jaar het ras Zebra geselecteerd.

Tip voor komend jaar: we verwachten dat er een run komt op tarwezaad; bestel daarom op tijd zodat u verzekerd bent van het gewenste ras.

	Ras	Ton/ha	Percentage ton/ha	Hectolitergewicht
1	CUBITUS	10,8	100	76,7
2	TALENT	12,3	113,8	76,3
3	WPB CALGARY	12,2	113,4	76,55
4	KWS Dauwsum	11,9	110	74,35
5	KWS Keitum	12,1	112,4	78,8
6	SU Lonte	12,4	114,7	76,75
7	KWS Sabrum	12,6	116,6	74,9
8	RGT Saki	10,9	101,2	71,6
9	ALLISON	12,9	119,4	75,7
10	Porthus	12,3	114,1	77,65
11	Chevignon	11,3	104,9	77,2
12	RGT Reform	11,1	103,3	78,75
13	Vertikal	12,4	114,9	74,7
14	Skyscraper	12	111	72,8
15	KWS EXTASE	11,8	110	74,75
16	Spearhead	12	111,9	72,7
17	Hyacint	11,5	107,1	76,7

GRAANINNAME 2022: MOOI, DROOG EN VEEL

De graaninname 2022 is voorspoedig verlopen. De weersomstandigheden waren stabiel goed waardoor er mooie droge granen zijn aangeleverd. Het gemiddelde vochtgehalte van de tarwe was 13,2% met een hectolitergewicht van 77,2. De gerst had zelfs maar 12,6% vocht. Wat opviel was dat er steeds grotere hoeveelheden tegelijk aangevoerd worden in vrachtwagens. Ook in Neerijnen en Valburg is de inname weer prima verlopen.

GEWASKEUZE ECO-REGELING

Binnen het nieuwe GLB zijn er een aantal interessante eco-regelingen waar u nu al actie op zou kunnen ondernemen. Dit zijn de teelt van stikstofbindende gewassen, de aanleg van kruidenrijke bufferstroken langs bouwland of grasland en de mogelijkheid van groene braak. AR Plant heeft hiervoor speciale mengsels beschikbaar en kan u bijstaan met het juiste teeltadvies.

De mogelijkheden voor eco-regelingen zijn als volgt*:

STIKSTOFBINDENDE GEWASSEN

- **Luzerne**
Zaaiadvies: 35-40 kg/ha
Inzaai tot half oktober of na 15 maart
- **DLF EiwitMax**
Zaaiadvies: 35 kg/ha
Inzaai tot half oktober of na 15 maart
- **Winterveldboon**
Zaaiadvies: 180 kg/ha
Inzaai tot en met 1 december
- **Zomerveldboon**
Zaaiadvies: 275 kg/ha
Inzaai van 15 februari tot 1 april
- **Monocultuur rode klaver**
Zaaiadvies: 12 kg/ha
Inzaai tot 15 oktober en vanaf 15 maart

KRUIDENRIJKE BUFFERSTROKEN LANGS BOUWLAND OF GRASLAND

- **DLF Kruidenrijk**
Zaaiadvies: 30 kg gras + 5 kg DLF Kruidenrijk per ha

GROENE BRAAK

- **Agrarisch natuurmengsel**
- **Drachtplanten**
- **Groenbemester niet vlinderbloemig**
Gele mosterd, bladrammenas, facelia
Zaaiadvies: 20-25 kg/ha
- **Groenbemester vlinderbloemig**
Alexandrijnse klaver, inkarnaatklaver, Perzische klaver, voederwikke
Zaaiadvies: 20-25 kg/ha

Voor gericht teeltadvies kunt u een van onze akkerbouwvoorlichters raadplegen.

* Houd er rekening mee dat de eco-regeling nog in ontwikkeling is.

FYSIUM SUCCESVOL OP PEER

Seizoen 2022 is het eerste seizoen waarin de toepassing met Fysium is toegelaten op peer. Hoewel Fysium nieuw is in dit marktsegment, is er al veel kennis en ervaring aanwezig bij AR.

In de jaren voorafgaand aan de toelating op peer heeft de toelatingshouder Janssen PMP in samenwerking met onder andere CAF en FBR (Food & Biobased Research) in Wageningen verkennende proeven uitgevoerd met de toepassing van Fysium op peer. Zodoende hebben CAF en AR Plant de nodige ervaring opgebouwd met deze toepassing.

Uitgebreid getest op Conference

In het seizoen van 2020 heeft CAF een uitgebreide proef opgezet met Conference. Hierbij zijn peren van twintig verschillende herkomsten en plukmomenten op eenzelfde wijze behandeld en vervolgens acht maanden in ULO (gasdichte koelcellen) bewaard. Om het behandelmoment en de dosering te bepalen zijn de reeds bekende ervaringen en adviezen van 1-MCP op Conference als uitgangspunt genomen. Dit betekent dat de vroeg geoogste peren relatief laat behandeld zijn

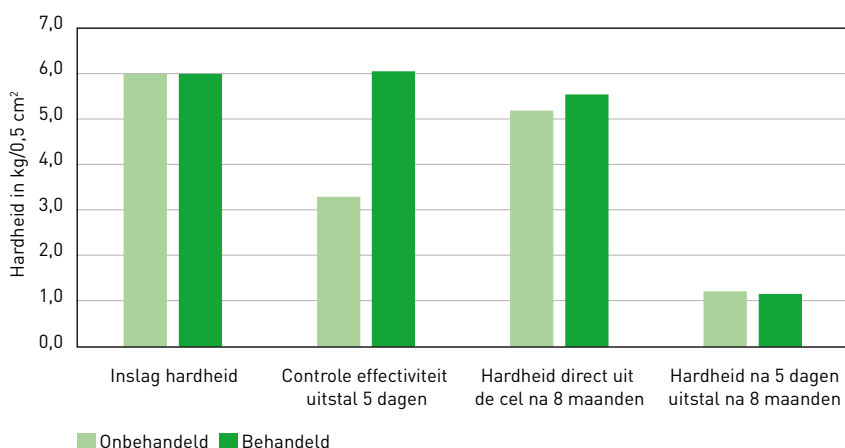

en de laat geplukte peren kort na de pluk. Qua dosering is de basisdosering gebruikt voor peren die binnen het ideale plukvenster geoogst zijn.

Uitkomsten proef

De peren in deze proef zijn op meerdere momenten beoordeeld op parameters als hardheid, Brix (maat voor de hoeveelheid suiker), grondkleur, uitstalleven en ethyleenproductie. In figuur 1 ziet u de proefresultaten van de twintig Conference-partijen samengevat. Hierin ziet u ten eerste de gemiddelde kwaliteit bij inslag. Deze ligt ruim boven de minimale 5,8 kg/0,5 cm². Vervolgens ziet u het Fysium-effect bij de behandelingscontrole direct na de toepassing. De derde set balken geeft de hardheid weer na 8 maanden bewaren, waarbij de behandelde peren gemiddeld 0,4 kg/0,5 cm² harder waren gebleven. De - wat ons betreft - belangrijkste waarden van deze

Figuur 1: Resultaten bewaarproef Fysium op Conference 2020.

proef staan in de laatste twee balken: de hardheid van de peren na 8 maanden bewaren én uitstal op de fruitschaal. De conclusie: vanuit alle twintig herkomsten lieten de peren een keurige doorrijping zien tijdens uitstal. Hiermee werden de ervaringen van de afgelopen jaren ook in deze proef bevestigd. Met het in acht nemen van de juiste randvoorwaarden zijn Conference-peren goed te behandelen met Fysium voor kwaliteitsbehoud tijdens de bewaring mét behoud van de gewenste narijping.

Aanpak Fysium op peer

Voor een succesvolle Fysium-behandeling op peer is een gedegen aanpak van belang. Wij werken volgens onderstaande stappen:

- 1** Wanneer u de keuze voor een behandeling met Fysium heeft gemaakt, zal uw voorlichter een monster nemen uit de betreffende cel. Hij zal u ook een aantal vragen stellen. Wanneer zijn de peren geplukt? Hoe lang gaat u de peren bewaren? Wilt u de peren in ULO bewaren? Heeft het perceel een historie voor hol of bruin?
- 2** CAF analyseert het monster.
- 3** Op basis van de uitkomsten geven wij u een advies. Is de partij geschikt voor een behandeling met Fysium? Welke bewaarmethodes zijn er mogelijk, wel of geen ULO? Wat is de optimale dosering?
- 4** Op basis van deze informatie kunt u met uw voorlichter een afgewogen beslissing nemen over de te behandelen cel peren.

Gedurende de bewaring zijn twee extra kwaliteitsbeoordelingen mogelijk om het effect van de behandeling met Fysium te monitoren. Ook wordt de interne kwaliteit van de partij in de gaten gehouden om eventuele problemen op tijd op te merken. Met deze aanpak gaan we samen met u voor een optimaal bewaarresultaat.

Mestverwerkingsplicht: regels, vrijstellingen en VVO's

DE MESTWETGEVING OMVAT VEEL REGELS, WAARONDER DE MESTVERWERKINGSPLICHT. IN DIT ARTIKEL LEEST U WELKE SOORTEN MESTVERWERKINGSPLICHT ER ZIJN EN HOE U HIERAAN KUNT VOLDOEN DOOR MIDDEL VAN MESTVERWERKING, VVO'S OF VRIJSTELLINGEN.

De mestverwerkingsplicht is de verplichting tot het verwerken van mest op basis van de fosfaatproductie van een bedrijf. Deze verwerkingsplicht staat los van de vraag of een bedrijf mest moet afvoeren. Er zijn twee soorten mestverwerkingsplicht:

- Verplichte mestverwerking: een regioafhankelijk percentage van het bedrijfsfosfaatoverschot moet verwerkt worden.
- Verantwoorde groei melkveehouderij: melkvee-bedrijven moeten een regioafhankelijk percentage van de groei van het melkveefosfaatoverschot ten opzichte van de melkveefosfaatreferentie uit 2014 verwerken.

Mogelijkheden voor verwerking

Als veehouder moet u kunnen aantonen dat er voldoende mest is verwerkt. Dit kan op verschillende manieren:

- De mest kan rechtstreeks, zonder tussenopslag, afgevoerd worden naar een verwerker of exporteur, waardoor de mest direct wordt verwerkt en uit de (Nederlandse) landbouw verdwijnt. Deze mest wordt afgevoerd onder opmerkingscode 61.

LEES VERDER OP PAGINA 24 →

→ VERVOLG VAN PAGINA 23

- Met een driepartijenovereenkomst kan de mest via een derde partij aan een verwerker of exporteur worden geleverd. Deze overeenkomst moet vooraf worden afgesloten en uiterlijk 31 december van het betreffende jaar door alle partijen ondertekend gemeld worden bij RVO. Op de mestbon wordt geen opmerkingscode ingevuld.
- Door middel van een Vervangende verwerkingsovereenkomst (VVO) kan de verwerkingsplicht worden overgedragen aan een veehouder die vrijwillig meer mest heeft laten verwerken dan volgens de wetgeving noodzakelijk is. Uiterlijk 31 december van het betreffende jaar wordt een VVO afgesloten en wordt de overdracht gemeld bij RVO. Op de mestbon wordt geen opmerkingscode ingevuld.

Vrijstelling verwerkingsplicht

Er zijn mogelijkheden om een (gedeeltelijke) vrijstelling op de verwerkingsplicht te krijgen:

- Bedrijven met een verplichte verwerking van minder dan 100 kg fosfaat worden volledig vrijgesteld van de mestverwerkingsplicht. Deze vrijstelling geldt niet voor de mestverwerking vanuit de verantwoorde groei melkveehouderij.
- Een biologisch bedrijf dat mest afvoert voor gebruik op een ander biologisch bedrijf, kan de geleverde kilo's fosfaat in mindering brengen op de verwerkingsplicht.
- Bedrijven waarvan het bedrijfsoverschot maximaal 25% van de totale fosfaatproductie bedraagt en

die hun volledige bedrijfsfosfaatoverschot binnen de regio (maximaal 20 km) afzetten voor directe aanwending op het land van de afnemer krijgen volledige vrijstelling op de verwerkingsplicht. Op de mestbon wordt opmerkingscode 71 ingevuld, indien van toepassing in combinatie met opmerkingscode 32. U maakt vooraf een Regionale mestafzetovereenkomst (RMO) met een landbouwer en u bewaart deze in elk geval vijf jaar in uw administratie.

- Bedrijven die paarden- of pluimveemest afvoeren naar een champignonsubstraatbereider mogen de afgevoerde kilo's fosfaat in mindering brengen op de verwerkingsplicht. Op de mestbon wordt opmerkingscode 72 ingevuld.
- Bedrijven met strotorijke mest krijgen volledige vrijstelling op de verwerkingsplicht. Dit zijn bedrijven waar minimaal 90% van de dieren (90% van de fosfaatproductie) in een stal wordt gehouden die voor minimaal twee derde is ingestrooid met stro. Op de mestbon van alle af te voeren mest (ook de mest zonder stro) wordt opmerkingscode 73 vermeld.

Meer weten?

Wilt u weten of uw bedrijf aan de mestverwerkingsplicht voldoet? Stuur een mail naar info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl of neem contact op met de adviseurs van AR Bedrijfsontwikkeling. Wij hebben alle mogelijkheden duidelijk in beeld en kunnen helpen met de aan- en verkoop van VVO's.

Op de website van RVO staat meer informatie over de Mestverwerkingsplicht veehouder (rvo.nl).

Tekst: Dik-Jaap Wentink

KUNNEN WIJ U ERGENS BIJ HELPEN?

Voor allerlei actuele thema's, zoals vergunningen, stikstofbeleid, mest- en GLB-beleid en productierechten, staan onze mensen van AR Bedrijfsontwikkeling voor u klaar. Heeft u vragen? Mail ons gerust op info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl of bel een van onze adviseurs (0317-499599). We denken graag met u mee!

Hoe te sturen op landbouwsubsidies?

Met ingang van 1 januari 2023 gaan de wijzigingen vanuit het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn en het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) in.

Bereid u goed voor en denk nu alvast actief na over de invulling van uw bouwplan voor komend jaar. Om u hierbij te ondersteunen hebben we de AR Quickscan Eco-regeling ontwikkeld.

7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

Vanuit het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn staan verschillende wijzigingen met betrekking tot het mestbeleid op stapel. De belangrijkste veranderingen met effect op uw bouwplan zijn:

- teeltvrije zones langs waterdragende sloten;
- jaarlijkse gewasrotatie op bouwland, bedrijven met minimaal 75% grasland uitgezonderd;
- één keer per 4 jaar een rustgewas op zand- en lössgrond.

Nieuw GLB en eco-regeling

Het nieuwe GLB is opgebouwd uit een basispremie en een eco-regeling. U komt in aanmerking voor uitbetaling van de basispremie als u voldoet aan de Goede Landbouw- en Milieucondities (GLMC's). Deze GLMC's komen grotendeels overeen met de verplichtingen uit het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn. De basispremie bedraagt € 220 per hectare landbouwgrond inclusief landschapselementen. Voor de eerste 40 hectare ontvangt u een extra betaling van € 54 per hectare. Binnen de eco-regeling kunt u door middel van 22 eco-activiteiten punten scoren op vijf thema's: klimaat, bodem/lucht, water, landschap en biodiversiteit. Om in aanmerking te komen voor deelname moet u voldoen aan een instapeis op bedrijfsniveau en per thema. De waarde van de eco-activiteiten bepaalt of u in aanmerking komt voor een bronzen, zilveren of gouden premie. De waardes van deze premie worden op dit moment geschat op € 60, € 100 en € 200 per hectare.

Waarde per eco-activiteit

De te scoren punten en waarden lopen erg uiteen voor de eco-activiteiten. Bedrijven met veel grasland kunnen mogelijk punten scoren op gras/klaver, kruidenrijk grasland, langjarig grasland of verlengde weidegang. Deze eco-activiteiten hebben echter geen heel

hoge waarde, waardoor het lastig is om hiermee een zilveren of gouden premie te behalen. Bufferstroken met kruiden en stikstofbindende gewassen als luzerne en veldbonen kunnen door hun hoge waarde wel een groot verschil maken. Als u voor goud wilt gaan is de teelt van deze gewassen te overwegen.

AR Quickscan Eco-regeling

Al met al is de eco-regeling zeer bedrijfsspecifiek. Waar voor het ene bedrijf de te maken kosten niet opwegen tegen de baten biedt de eco-regeling andere bedrijven juist de mogelijkheid om met een kleine aanpassing in het bouwplan in aanmerking te komen voor een landbouwsubsidie tot maximaal € 474 per hectare. De aanvraag voor uitbetaling van de basispremie en deelname aan de eco-regeling moet tussen 1 december 2022 en 31 januari 2023 worden gedaan. Het is belangrijk om de mogelijkheden binnen uw bedrijf tijdig in beeld te hebben. Om u hierbij te ondersteunen hebben we de AR Quickscan Eco-regeling ontwikkeld. Dit is een tool waarmee we inzichtelijk maken welke aanpassingen in het bouwplan voor u interessant zijn om in aanmerking te komen voor de eco-regeling. Op basis van de resultaten uit de quickscan kunnen wij samen met u het voor u optimale bouwplan opstellen.

N.B.: Op dit moment zijn nog niet alle details in de regelgeving en puntentelling bekend, waardoor kleine aanpassingen aan het bouwplan komend voorjaar noodzakelijk kunnen zijn.

FOSFAATRECHTEN EN ACTUEEL BELEID 2022

Voor welke dieren zijn fosfaatrechten nodig? Hoe wordt de melkproductie vastgesteld voor de bepaling van het aantal rechten? En hoe is de afroming geregeld? In dit artikel belichten we de actualiteiten in beleid en regelgeving.

Fosfaatrechten zijn nodig voor de diercategorieën 100, 101 en 102. Volgens de nieuwe definities van melkvee gaat het om:

- Melk- en kalfkoeien en vrouwelijk jongvee voor de melkveehouderij
- Nuchtere kalveren op de melkveehouderij tot en met 14 dagen (zowel mannelijk als vrouwelijk)
- Jongvee van zoogkoeien dat bestemd is om melk-, kalf- of zoogkoe te worden
- Fokstieren tot 1 jaar voor de melkveehouderij en vleesveehouderij.

Voor jongvee dat wordt gehouden als vleesvee, maar later toch afkalft en melkkoe of zoogkoe wordt, zijn met terugwerkende kracht fosfaatrechten nodig. Het is belangrijk om daarover afspraken te maken bij de verkoop van vee. Fosfaatrechten zijn niet nodig voor diverse categorieën voor vleesproductie of fokstieren van 1 jaar en ouder. Dat zijn de categorieën 104 tot en met 122.

VRIJSTELLING ZOOGKOEIEN

Dan is er nog de vrijstellingsregeling voor zoogkoeien waarvoor u zich kunt aanmelden. Die regeling houdt in dat er voor jongvee van zoogkoeien geen fosfaatrechten nodig zijn. Sinds juli van dit jaar is deze regeling niet meer tijdelijk, maar als blijvend in de wet opgenomen. Bij deelname aan de vrijstelling komen fosfaatrechten te vervallen, waardoor deelname hieraan voor een grote groep bedrijven niet interessant is. Aanmelden voor deze regeling kan jaarlijks tot en met 1 november (bij vervallen fosfaatrechten) of 1 december (voor bedrijven zonder fosfaatrechten). Als u zich in een jaar heeft aangemeld, geldt de vrijstelling ook voor de jaren daarna. U houdt zich wel aan de voorwaarden zolang u meedoet aan de vrijstelling. De vrijstelling is nu overdraagbaar bij een volledige bedrijfsoverdracht en bij samenvoeging van meerdere bedrijven. Dit geldt alleen bij een overdracht naar een nieuw bedrijf (nieuw KVK-nummer). Het nieuwe bedrijf moet zich hiervoor binnen 30 dagen na overdracht (en binnen hetzelfde kalenderjaar) bij RVO aanmelden.

MELKPRODUCTIE

De fosfaatproductie en de benodigde fosfaatrechten worden bepaald op basis van de hoogte van de melkproductie. Om de melkproductie vast te stellen worden de leveranties, gevoerde melk aan kalveren, separatiemelk, eigen verbruik, huisverwerking en eigen verwerking (bij minder dan 50%) bij elkaar opgeteld. Op begin- en eindvoorraad dient te worden gecorrigeerd. Door al deze effecten kunt u in een hogere of lagere staffel vallen. Dit heeft gevolgen voor het aandeel mest dat op eigen grond kan worden geplaatst, de berekening van de mestverwerkingsplicht, grondgebondenheid en de benodigde fosfaatrechten.

AFROMING OF AFROMINGSVRIJ

Het afromingspercentage bij overdracht van fosfaatrechten is van 20% naar 10% verlaagd. Dit jaar is afromingsvrij leasen tot 100 kg voor het eerst mogelijk. Bedrijven die meer willen leasen zullen over de hoeveelheid boven de 100 kg wel worden afgeroomd. Een verleaser kan wel meerdere partijen van telkens 100 kg afromingsvrij verleasen.

Voor advies over mestbeleid, productierechten en bemiddeling staan onze adviseurs u terzijde.

“

IMPACT EN AANPAK ENERGIECRISIS

De energiecrisis is volop in het nieuws. De enorme inflatie die we doormaken blijkt voor de helft veroorzaakt te worden door de stijgende energieprijzen. Vergeleken met andere koersstijgingen, is dit een crisis die ieders portemonnee raakt.

Ook de kosten van onze voerproductie worden geraakt door de stijgende energieprijzen. De belangrijkste actie voor AR is het realiseren van energiebesparende maatregelen. Daarnaast hebben we een strategische samenwerking op het gebied van energie-inkoop waardoor we de stijging van de energiekosten deels kunnen beperken.

Het energieverbruik voor het produceren van mengvoer bestaat grofweg uit drie hoofdcomponenten: transportenergie, elektrische bewerkingsenergie en stoom uit aardgas of diesel. De transportenergie die AR gebruikt is diesel. Om hierop te besparen meten we ons dieselverbruik per km en per ton voer. We coachen onze chauffeurs om energiezuinig te rijden en te lossen. Verder is dieselefficiëntie een belangrijke factor in ons aankoopproces van nieuwe trekkers.

De bewerkingsenergie is de energie die nodig is voor de processen in de fabriek. Dit is alleen elektrische energie. Bij ons krijgt iedere grondstof een individuele bewerking om onnodig malen of bewerken van grondstoffen te voorkomen. Verder hebben we een pilot gedaan met een energie-

zuinige monorol-pers. Deze verlaagt het elektriciteitsverbruik met zo'n 4 à 5 kWh per ton voer.

In veel van onze fabrieken gebruiken we een BOA waarmee het product eerst met stoom wordt gemengd en vervolgens wordt gekneed. Hiervoor is veel mechanische energie nodig waarbij hitte vrijkomt. Met het juiste vochtgehalte in het persmeel kunnen de granen ontsloten worden. Momenteel onderzoeken we of de op deze manier bewerkte grondstoffen direct geschikt zijn voor brijvoederinstallaties. Mocht dit lukken dan kan het elektriciteitsverbruik met nog eens 16 kWh per ton voer worden verminderd.

De derde component is stoom geproduceerd met aardgas of diesel om de brokkwaliteit te verbeteren en het ontsluiten mogelijk te maken. Door de hittebehandeling worden bovendien eventuele ziektekiemen verwijderd. We onderzoeken hoe we dit stoomverbruik kunnen reduceren.

In het afgelopen jaar hebben we op alle productievestigingen energiebesparingen doorgevoerd. We zien resultaat van deze maatregelen: de verbruiken per ton lopen terug. Het absolute verbruik stijgt echter nog wel door de groeiende productievolumes. We doen er alles aan om het energieverbruik te reduceren zodat we de kostenstijging van de voerproductie in de hand houden.

Mark Ipema
Operationeel directeur

”

Kruisling-vleesvaarzen maken enthousiaste student ook boer

BOER BLIJVEN IS AL NIET GEMAKKELIJK, BOER WORDEN IS NOG MOEILIJKE EN VOOR IEMAND UIT DE STAD NAGENOEG ONMOGELIJK. TOCH LUKTE HET BAS KRANEBURG (24). DE ENTHOUSIASTE STUDENT HUURT EEN STAL EN HOUDT 85 BELGISCH WITBLAUWE KRUISLING-VLEESVAARZEN VOOR PREMIUM BEEF. EN HIJ WIL MEER.

Al van jongs af aan wilde Bas Kraneburg boer worden. Maar woonachtig in de stad Oss met een vader die geen boer was leek die kans klein. Als alternatief viel de keuze op dierenarts worden, net als zijn vader. Na twee jaar verruilde hij die studie aan de Universiteit Antwerpen voor de studie veehouderij aan de HAS in Den Bosch. Inmiddels zit hij in het derde jaar. Daarnaast werkte Bas al jarenlang bij een melkveehouder. De wens om boer te worden bleef en daarmee wilde hij niet wachten tot na zijn studie.

Keuze voor vleesvee

Hoewel hij inmiddels naast zijn studie ook als zzp'er werkte bij boeren met melkvee, vleesvee, geiten en varkens wilde hij zelf het liefst rundvee houden. Bas: "Melkkoeien houden of jongvee opfokken viel al gauw af vanwege de benodigde fosfaatrechten." Via een vleesveehouder annex veehandelaar werd zijn interesse gewekt voor het houden van Belgisch Witblauwe kruislingvaarzen voor Premium Beef. Dat bracht hem op het idee om zelf een ligboxenstal te huren en daar

"Ik verdien mijn inkomen liever met 50 dan met 500 dieren maar zie niet hoe dat zou kunnen."

kruislingvaarzen voor Premium Beef in te houden. In Maasbommel vond hij een lege openfrontligboxenstal die hij kon huren. “In september 2021 heb ik de eerste 30 Belgisch Witblauwe kruislingkalveren, snijmais, graskuil en krachtvoer gekocht.” Inmiddels is de stal met 85 dieren vol en zijn de eerste vaarzen geslacht.

Afnamegarantie

Bas koopt de vaarzen op een leeftijd van drie maanden in koppels van 25 tot 30 stuks tegen de actuele marktprijs. Het streven is ze af te leveren bij een geslacht gewicht van 350 kilogram op een leeftijd van 18 maanden. “Ik heb een afnamegarantie van Premium Beef met een minimumprijs maar geen leveringsplicht. Bij hogere marktprijzen betaalt Premium Beef me meer.” Afhankelijk van het geslacht gewicht, de beveleedheid en de vetbedekking krijgt hij een toeslag of aftrek. Een belangrijke eis is dat het rantsoen gras bevat.

Lange dagen

“Dankzij het werk dat ik naast mijn studie deed en doe kan ik het bedrijf zelf financieren”, geeft Bas aan. Daarnaast werk ik nu ook als bulkwagenchauffeur.” Zijn studie vergt 15 tot 20 uur per week, daarnaast werkt hij als zzp-er 40 tot 50 uur per week. “Het voeren van de vaarzen ’s morgens doe ik meestal tussen 5.00 en 6.00 uur.” Bas woont in Oss, met de auto via de pont een kwartiertje rijden van de stal. Als hij om 6.00 uur op de bulkwagen moet rijden gaat hij om 4.00 uur van huis om het vee te voeren omdat de pont dan nog niet vaart. “In de avond voer ik meestal tussen 20.00 en 21.00 uur, maar pas om 23.00 uur klaar zijn komt

ook vaak voor.” Met het werk in zijn stal zijn werkweken van 70 tot 80 uur eerder regel dan uitzondering. “Ik doe mijn werk met plezier. Dit is wat ik graag wil.”

Voeren met kruiwagen

Bas voert met een kruiwagen ’s morgens kuilgras, ’s morgens en ’s avonds snijmais en ’s avonds met een schep en emmer krachtvoer: AR Vleesveebrok Groei Premium Beef en AR Vleesvee Structuurmix Afmest Premium Beef. ’s Avonds mengt hij het voer voor het voerhek met een riek. Omdat AR als adviseur betrokken is bij de Premium Beef-keten leek het Bas goed om het krachtvoer te betrekken van AR. “Toen ik AR belde had ik de volgende dag al een afspraak.” AR specialist vleesvee Harm van Hattem begeleidde Bas bij het opstarten van het bedrijf, maakte saldoberekeningen, adviseert hem over de aankoop van snijmais en kuilgras, mestafzet en dergelijke en berekent de rantsoenen. Bas:

“Harm denkt mee. Hij zegt het als hij denkt dat iets beter kan en geeft tips. Daar heb ik veel aan.” Bas beschikt niet over land. Alle mest gaat na bemonstering via een loonwerker naar een naburig bedrijf. Daar betaalt hij voor.

Liever 50 dan 500 dieren

Met vleesvee een volledig inkomen verdienen is Bas zijn uiteindelijke doel. Daarvoor heeft hij meer dieren nodig. “Ik verdien mijn inkomen liever met 50 dan met 500 dieren maar zie niet hoe dat zou kunnen.” Over de vraag naar rundvlees maakt hij zich geen zorgen. Hij ziet eerder het aanbod krimpen omdat milieumaatregelen het moeilijker maken om vee te houden. Op deze locatie kan hij niet meer dieren houden. Daarom zoekt hij meer stalruimte, het liefst ten zuiden van de Maas, dichterbij Oss waar hij en zijn vriendin wonen, of eventueel een volledig bedrijf met woonruimte.

VLEESVEEKETEN PREMIUM BEEF

In de afgelopen jaren heeft de Van Loon Group de vleesveeketen Premium Beef ontwikkeld. Van Loon ziet kansen voor de afzet van kwalitatief hoogstaand Nederlands rundvlees via de Nederlandse horeca en retail. Binnen de Premium Beef-keten worden dieren gehouden uit een kruising tussen een luxe vleesveeras en een melkveeras. Gras vormt een belangrijk vast onderdeel van het rantsoen vanwege het effect op kleur en smaak van het vlees. Daarnaast heeft AR speciaal voor de Premium Beef-keten een aantal voersoorten ontwikkeld.

Namens de Van Loon Group verzorgt Teun Voets de aan- en afvoer van de dieren. Ook beoordeelt hij het ideale slachtmoment. De vleesveespecialisten van AR ondersteunen de veehouders bij de rantsoenen en realisatie van optimale technische resultaten.

Heeft u interesse in de Premium Beef-keten en wilt u weten wat in uw situatie de mogelijkheden zijn? Neem dan contact op met een van de vleesveespecialisten van AR.

Voermaatregelen om stikstof te verlagen

Hoewel de discussie rondom de stikstofmaatregelen nog niet is uitgewoed, is één ding duidelijk: de stikstofuitstoot moet omlaag. AR bereidt zich hierop voor met voermaatregelen.

Het verbeteren van de voederconversie helpt bij het verlagen van de stikstofuitstoot. Immers: minder verbruik geeft minder uitstoot. Om dit te bereiken moet het aanbod aan ruw eiwit en aminozuren aansluiten bij de behoefte van het dier. Een onderdosering is inefficiënt waardoor de technische resultaten achterblijven. Een overdosering is kostprijsverhogend en geeft meer uitstoot. Meerfasevoeding kan helpen om nauwkeurig op de behoefte in te spelen. Het belangrijkste is overigens dat de dieren gezond zijn. Gezonde dieren gebruiken het voer het meest efficiënt.

VOERTOEPASSINGEN

We lichten vier mogelijke voertoepassingen toe die AR verwerkt in het voer. Alle vier de toepassingen hebben een positief effect op de vertering en de darmgezondheid en leiden tot een lagere voederconversie.

Benzoëzuur

De toepassing van '1% Benzoëzuur' was een van de maatregelen in de Stoppersregeling (geldig t/m 1-1-2020). Het zuur remt de ontwikkeling van gisten, schimmels en bacteriën. Hierdoor blijven er meer nutriënten over voor het varken om te kunnen presteren. Gevolg: een betere voederconversie en dus een lagere stikstofuitstoot.

Bio-aktive

Een ander product dat stuurt op darmflora is Bio-aktive. Dit product stimuleert aerobe bacteriën. Deze zorgen voor een betere vertering wat een gunstig effect heeft op de stikstofuitstoot. Dit blijkt ook uit metingen die we doen op ons proefbedrijf in Rouveen. Hierbij vergelijken we een proefafdeling die voer krijgt met Bio-aktive met een controleafdeling die voer krijgt zonder de toevoeging van Bio-aktive. In de grafieken is te zien dat de NH_3 -productie in de proefafdeling duidelijk lager is (let op:

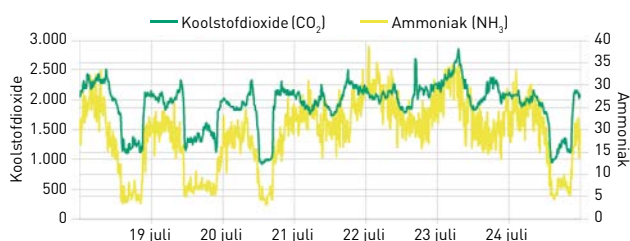

de schaal van de grafieken is anders].

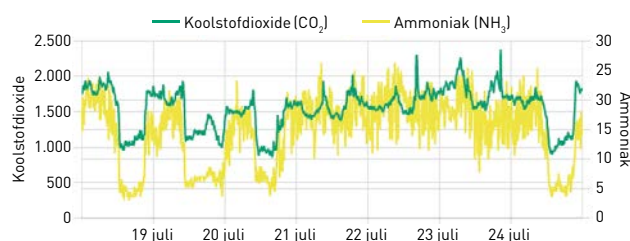
Verwerkt dierlijk eiwit

Sinds dit jaar verwerkt AR meerdere grondstoffen van dierlijke herkomst in onze speciale DM-voerreeks (zie pagina 32). Het dierlijk materiaal is voornamelijk hoogwaardig eiwit. Het dier kan dit optimaal verteren waardoor er minder stikstofuitstoot ontstaat.

Grafiek 1: Resultaat controlegroep: standaardvoer zonder toevoeging Bio-aktive.

Grafiek 2: Resultaat proefgroep: standaardvoer met toevoeging Bio-aktive.

AR Voerbooster

Als laatste ontwikkeling passen we de AR Voerbooster toe (zie pagina 34). Meerdere praktijkproeven laten zien dat de voederconversie met zo'n 6% verlaagd wordt met de AR Voerbooster. Dit geeft naast lagere voerkosten een reducering van stikstof. Je hebt immers minder voer nodig voor hetzelfde voertraject.

BETERE BENUTTING

Om geen afbreuk te doen aan de prestaties van het dier, maar wel een lagere stikstofuitstoot te realiseren, richt AR zich op de benutting. We houden het aanbod aan eiwit (aminozuren) gelijk, maar zorgen ervoor dat het dier dit beter kan benutten. Dit zorgt voor een win-win-situatie voor de ondernemer en het milieu.

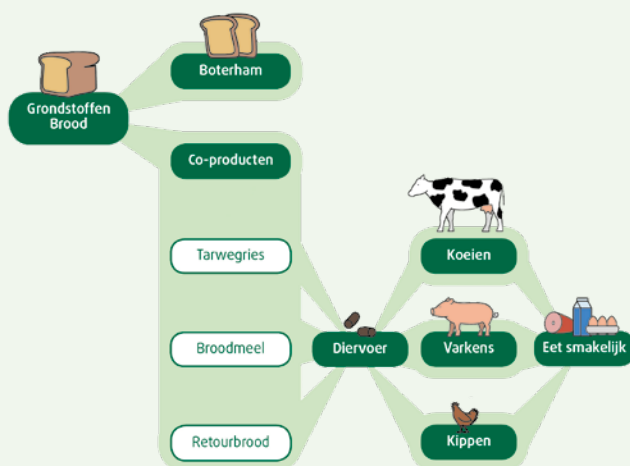
DUURZAAMHEID VAN VARKENSVOEDERS

AR werkt aan duurzaam varkensvoer. Maar wat betekent dit nu? We richten ons voornamelijk op onze CO₂-footprint: de hoeveelheid CO₂-eq/kg voer. Deze kunnen we berekenen voor onze voeders.

CO₂ is een van de broeikasgassen die blijft hangen in de atmosfeer en ervoor zorgt dat warmte van zonlicht minder goed weg kan van de aarde. Planten zijn in staat om CO₂ op te nemen en om te zetten in zuurstof. Er is dus een balans nodig tussen de uitstoot en opslag van CO₂. AR houdt hier rekening mee en heeft per grondstof inzichtelijk wat voor impact deze heeft op de CO₂-uitstoot.

Nevedi-kringloopwijzer

Om de CO₂-eq uit te rekenen maakt AR gebruik van de Nevedi-kringloopwijzer. Hiermee kunnen we aan iedere grondstof een CO₂-eq toewijzen en een totaal CO₂-eq per kg voeder uitrekenen. Dit is een breedgedragen methode die door meerdere mengvoerfabrikanten wordt gehanteerd.

Van boterham tot vlees, zuivel en eieren

Bron: Nevedi.

Efficiënte omzetting nodig

Echter, alleen met het verlagen van de CO₂-eq red je het niet. Het dier moet het voeder namelijk ook efficiënt om kunnen zetten. Wanneer het voer een lage CO₂-waarde heeft, maar minder goed verteerbaar is, dan kan de voederconversie hoger worden. Het dier heeft dan meer voer nodig om dezelfde groei te behalen, wat per saldo kan leiden tot een hogere CO₂-eq per kg varkensvlees. AR neemt dit mee in de berekeningen en zoekt continu naar verbeteringen zodat de CO₂-waarde laag is en de verteerbaarheid hoog.

Circulaire grondstoffen

Een circulaire grondstof is bijvoorbeeld een reststroom van de humane voedselproductie, zoals koekmix, broodmeel of dierlijk eiwit. AR maakt hier dankbaar gebruik van en geeft het een goede bestemming door het in varkensvoerders te verwerken. De dieren kunnen hier goed op groeien en zetten die 'reststroom' uiteindelijk om in een waardevol eindproduct dat vervolgens weer door de mens kan worden geconsumeerd. Zo sluit je de cirkel van grondstofstromen op een efficiënte manier.

Wat kan ik hiermee als varkenshouder?

U vraagt zich misschien af: what's in it for me? De behoefte moet komen van de afzetkant. Veel vraaggestuurde ketens richten zich al op het verlagen van de CO₂-footprint. Zij betalen de varkenshouder hiervoor, omdat circulair denken niet altijd de kostprijs verlaagt. AR is klaar voor deze ontwikkeling. Het duurzaamheidsvliegwiel gaat harder dan we denken!

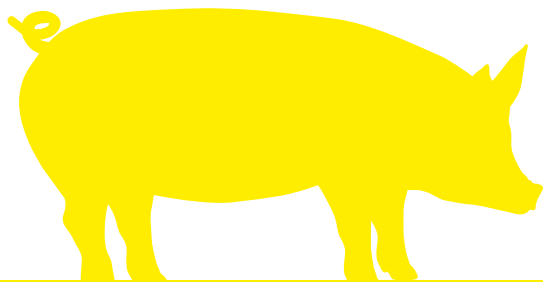
AR GESTART MET TOEPASSING VERWERKT DIERLIJK EIWIT IN VARKENSVOER

Deze zomer is AR gestart met het toepassen van verwerkt dierlijk eiwit in het varkensvoer. Eind juli werd de eerste vracht varkensvoerders met verwerkt dierlijk eiwit afgeleverd, en wel bij Maatschap Mijnheer-Post in Rouveen.

In varkensvoer bestaat het verwerkt dierlijk eiwit uit pluimvee-eiwitten van verwerkte bijproducten uit de vleessector. Deze bijproducten zijn afkomstig van dieren die goedgekeurd zijn voor menselijke consumptie. Het gebruik van deze bijproducten draagt bij aan het sluiten van eiwit- en mineralenkringlopen.

Natuurlijk en gezond

Een varken is van nature een omnivoor. Verwerkt dierlijk eiwit is een grondstof die een varken nodig heeft in zijn menu om maximaal te presteren zonder stress. Dierlijk eiwit heeft een zeer gunstig aminozuurpatroon en is beter verteerbaar voor varkens dan plantaardig eiwit. Zeker bij jonge dieren zien we grote voordelen: biggen groeien harder en voelen zich prettiger waardoor ze rustiger zijn. Daarnaast is dierlijk eiwit een goede vervanger voor de veel besproken grondstof soja.

VOORDELEN VERWERKT DIERLIJK EIWIT:

- Sterker beenwerk door een betere verteerbaarheid van het fosfor.
- Minder kans op coli- en streptokokkendruk door een betere verteerbaarheid van het eiwit.
- Hoger rendement door betere technische resultaten.
- Lagere CO₂-footprint en hogere circulariteit.
- Specifiek voor zeugen: hoger geboortegewicht en hogere bigoverleving.
- Specifiek voor biggen: betere darmgezondheid en prestaties.

Keuze ligt bij varkenshouder

Om te voldoen aan de concepteisen van alle ketens heeft AR een assortiment met dierlijk materiaal en een assortiment zonder dierlijk materiaal. Deze assortimenten worden strikt gescheiden van elkaar geproduceerd. De varkenshouder moet van tevoren toestemming geven om gebruik te maken van het assortiment met dierlijk materiaal. Prijstechnisch is de toepassing van verwerkt dierlijk eiwit interessant, omdat de voerkosten dalen.

Van Loon Group kiest voor duurzaamheid

Ook Van Loon Group - ketenpartner van AR - is enthousiast. Varken op z'n Best is het innovatieve ketenconcept van deze voedselproducent. Stan Quinten van Van Loon Group: "Binnen Varken op z'n Best kiezen wij voor een circulaire aanpak en streven we naar 100% gezonde varkens. De toepassing van verwerkt dierlijk eiwit is weer een stap vooruit in circulariteit en verbeterde diergezondheid. We zijn blij dat we als eerste keten met deze hoogwaardige circulaire grondstof gestart zijn." AR verwacht dat meerdere ketens hiermee gaan starten. Wanneer die vraag komt kunnen we de productie direct opschalen.

Gescheiden productie

Er worden strenge eisen gesteld aan het gebruik van verwerkt dierlijk eiwit. In varkensvoer mogen alleen dierlijke eiwitten afkomstig van pluimvee worden verwerkt, in pluimveevoer alleen dierlijke eiwitten afkomstig van varkens. Doordat AR beschikt over gescheiden productielocaties kan AR zonder extra investeringen dierlijk eiwit toepassen in varkensvoerders.

Eerste ervaringen zeer positief

In juli werd de eerste vracht varkensvoerders met verwerkt dierlijk eiwit afgeleverd bij Maatschap Mijnheer-Post in Rouveen. Klaas Mijnheer vertelt over zijn eerste ervaringen.

Maatschap Mijnheer-Post neemt deel aan Varken op z'n Best, het innovatieve ketenconcept van Van Loon Group dat circulariteit hoog in het vaandel heeft staan. En daar past verwerkt dierlijk eiwit perfect bij. Op het moment van schrijven heeft de maatschap ruim anderhalve maand ervaring met de toepassing van dierlijk eiwit. De praktijkresultaten bij Mijnheer-Post sluiten aan bij de resultaten uit eerder onderzoek door Schothorst Feed Research.

MINDER DIARREE

Klaas Mijnheer vertelt: "De eerste ervaringen zijn zeer positief. We werken met een controlegroep die het normale voer krijgt en een proefgroep die het voer met verwerkt dierlijk eiwit krijgt. We zien duidelijke verschillen tussen de groepen. De algemene indruk van de proefgroep is een stuk beter: de varkens kleuren beter, de overgang rond het spenen gaat makkelijker, er is minder aantasting aan de oren en, heel belangrijk, de dieren hebben veel

"De dieren kleuren beter, ogen vitaler en hebben minder last van diarree."

minder last van diarree. Zowel de vleesvarkens, de zeugen als de biggen ogen vitaler met het gebruik van dierlijk eiwit."

VITALE BIGGEN

"We hebben als bedrijf al een hoge gezondheids-status met een lage streptokokkendruk", vervolgt Mijnheer. "Maar deze druk leek nog lager te zijn bij het gebruik van dierlijk eiwit. Vooral bij de jongste biggen en rond het spenen zien we minder problemen. Ze zijn mooi vitaal, hebben minder diarree en minder colip Problemen. Wel is het een eerste indruk, we hebben het natuurlijk nog maar kort gevoerd, maar mijn verwachtingen zijn zeker positief."

Foto: levering bij Maatschap Mijnheer-Post. V.l.n.r. Ilonka van der Wagt (Van Loon Group), Klaas Mijnheer, Pieter Post, Mark Willemsen (chauffeur AR) en Gerben Klein Lebbink (verkoopleider varkens AR).

VC vleesvarkens minstens 5 procent lager met AR Voerbooster

Het additief AR Voerbooster geeft een flinke boost aan de vertering. In de praktijk is gebleken dat de voederconversie hiermee met 5-7 procent te verlagen is. AR Voerbooster heeft een ROI van 3.

AR Voerbooster kan op verzoek worden toegevoegd aan de brok. Het heeft een positieve invloed op de darmgezondheid door het tegengaan van ontstekingsreacties in en op de darmwand. De nutriënten in het voer worden hierdoor beter verteerd waardoor de

vleesvarkens beter presteren. Het effect van AR Voerbooster is het grootst wanneer het in alle voeders van startvoer tot eindvoer wordt toegepast. De dosering is 1,25 kg per ton.

Snel terugverdiend

De return of investment is 3. Dat wil zeggen: als de AR Voerbooster € 2 extra kost, verdien je € 6 terug door een betere voederconversie.

Voordelen AR Voerbooster

- Verbetering darmgezondheid
- Verlaging van de voederconversie
- Verlaging van de voerkosten
- Verlaging van de CO₂-footprint

Meer weten of bestellen?

Wilt u meer weten over de AR Voerbooster? Neem dan contact op met uw specialist varkens.

Tabel: Resultaten uit de praktijk.

	Borgen/gelten		Beren/gelten	
	Zonder AR Voerbooster	Met AR Voerbooster	Zonder AR Voerbooster	Met AR Voerbooster
Gecorrigeerd (25-117 kg)				
Groei/dier/dag	780	836	946	969
Voeropname/dier/dag EW	2,39	2,40	2,21	2,09
Voederconversie EW	3,05	2,89	2,42	2,26
Voederconversie kg	2,81	2,68	2,16	2,02

Tekst: Eelco van de Hoef

Winnaar zomerpuzzel

We hebben weer veel inzendingen binnengekregen van de zomerpuzzel. De oplossing was: **Alleen ga je sneller, samen kom je verder.**

De winnaar van de zomerpuzzel is: **Ria Druijff uit Voorthuizen.**

Van harte gefeliciteerd! De prijs komt snel naar u toe.

Herfstkleurplaat

Het is herfst en daar hoort natuurlijk onze herfstkleurplaat bij! Wil je kans maken op een leuke prijs? Stuur de kleurplaat dan op naar Redactie Uniek, Antwoordnummer 377, 6700 WB Wageningen (postzegel is niet nodig). Veel kleurplezier!

Naam: Adres: Postcode: Woonplaats: Leeftijd:

© LOOK@T BV

KALVERMELKACTIE

Tot het einde van het jaar ontvangt u bij bestelling van 500 kg van onze actieproducten een **GRATIS KALVER-BODYWARMER**. Bestelt u 1.000 kg of meer, dan krijgt u in plaats van een kalverbodywarmer een **GRATIS BIESTVERWARMER**.

Onze deelnemende actieproducten:

Actie loopt van 17 oktober t/m 31 december 2022, zolang de voorraad strekt.

Meld u aan voor onze
jongveeopfokavonden:
argroep.nl/opfokavonden

Hoofdkantoor

Rijnhaven 14, Wageningen
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0317-499599
info@argroep.nl
www.argroep.nl

AR Voer

T 0317-499510
voer@argroep.nl

AR Plant

Zandweistraat 20, Waardenburg
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0418-655944
plant@argroep.nl

AR Biologisch

T 0317-499575
biologisch@argroep.nl

AR Bedrijfsontwikkeling

T 0317-499599
info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

AR Coproducten

T 0316-293966 / 06-10546974
info@ar-coproducten.nl
www.ar-coproducten.nl

Voermeesters

T 0317-499595
info@voermeesters.nl
www.voermeesters.nl

CAF

T 0418-655927
info@caf.nl
www.caf.nl

Rijnzate

T 0317-499542
info@rijnzate.nl
www.rijnzate.nl

Welkoopwinkels van AR:

- Barneveld
- Didam
- Elst
- Geldermalsen
- Putten
- Veenendaal
- Wijk bij Duurstede
- Woudenberg
- Wageningen
- Zaltbommel

AR realiseert